

Bladgroen

is een uitgave van de Milieuvereniging Land van Cuijk

THEMA: *de landbouw in transitie*

In deze uitgave o.a.

- Pionier in transitie: de Cinquant
- Transitie is een doorlopend leerproces
- Conditie van de bossen in Mill

Voorjaar

JAARGANG 46 - NR. 1

April 2025

INHOUD

3	Voorwoord
4-6	Van gangbare veehouderij naar Biologische veehouderij
7	Onze bomen
8-9	De relatie tussen stikstof en voedselproductie
10-12	Pionier in transitie: de Cinquant
13-14	Intensieve veehouderij Framink
15	Uitnodiging Groene en gezonde ideeën realiseren
16-17	Boswachter Bart van der Aa vecht en vertelt
18-21	Vitaal Landelijk gebied
22	In memoriam: Wygard Braspenning
22	Twee weten meer dan één

COLOFON

***BLADgroen** is het verenigingsblad van de Milieuvereniging Land van Cuijk. Het informeert leden en anderen over natuur en milieu in de ruimste zin. Het verschijnt in een oplage van circa 250 stuks.*

Redactie BLADgroen:
bladgroen@mlvc.nl
Christel Werts
Jan Reijnen.

BLADgroen verschijnt in principe drie maal per jaar. Kopij dient verband te houden met 'natuur en milieu in de ruimste zin des woords' in het Land van Cuijk. Iedereen kan artikelen aanleveren; de redactie bepaalt of de artikelen geplaatst worden en/of deze in overeenstemming zijn met het huishoudelijk reglement van BLADgroen. Teksten in deze Bladgroen kunnen, met bronvermelding, overgenomen worden.

Opmaak en druk : dot-Kom Design

Dagelijks bestuur:
Geert Verstegen, voorzitter
Jan Reijnen, secretaris
Harrie van de Wetering,
penningmeester ledenadministratie

Secretariaat MLvC:
Beerseweg 10, 5451 NS Mill.
Tel. (0485) 45 10 71
secretariaat@mlvc.nl

Banknr: NL85 TRIO 0197 9101 30

Lidmaatschap:
Het lidmaatschap bedraagt minimaal € 17,50 per jaar voor leden-abonnees. Voor elk volgend lid uit het gezin of andere samenlevingsvorm geldt een bedrag van € 2,50 per jaar. Het lidmaatschap kan ieder moment ingaan. De contributie wordt geheven vanaf de maand waarin men lid is geworden en is evenredig aan het aantal maanden van het jaar waarin men lid is geworden. Het lidmaatschap wordt automatisch voor een jaar verlengd, tenzij uiterlijk 30 november van het lopende jaar bericht van opzegging is ontvangen. Donateurs m/v, die minimaal € 17,50 betalen ontvangen ook BLADgroen. Aanmelden kan bij het secretariaat. De MLvC is aangesloten bij de Brabantse Milieu-Federatie (BMF) te Tilburg.

Van de voorzitter

Eind 2024 onderging ik een promotie van vicevoorzitter naar voorzitter. Na een bloedstollende campagne met al die tegenkandidaten heb ik de strijd gewonnen. En gij geleuft dè?

Nee het had met wat platte juridische zaken en met ontvankelijkheid bij procedures te maken, niks meer en niks minder. Voor de rest verandert er niets en gaan we door zoals we dat als MLvC gewend zijn. En wie mij van de troon wil stoten, hoeft niet hard te duwen. Het zijn spannende tijden. We hebben intensief en goed contact met het gemeentebestuur, de ZLTO en het Waterschap in een structureel overleg. We gaan soms met het gemeentebestuur het veld in. Nogmaals, de contacten zijn goed, maar aardig gevonden worden staat niet in onze doelstelling. Het spel wordt wel gespeeld, maar het gaat om de knikkers.

In de Visie Vitaal Platteland van de gemeente Land van Cuijk staan tal van vergezichten tot 2040. De stip op de horizon. En ik denk dan: En gij geleuft dè? In ons werk als MLvC hebben wij vele stippen op de horizon gezien, die elk jaar één jaar opschoven. En concreet op de korte termijn was het business as usual. Dat doen we nu ruim vier decennia. In de genoemde visie worden ook nu weer de kool en de geit gespaard. Nog steeds spreekt men over ontwikkelruimte voor de veehouderij, ondanks het feit dat daar nu juridisch een blokkade ligt vanuit de stikstofproblematiek. Die ontwikkelruimte zou gerechtvaardigd zijn doordat er vele bedrijven stoppen. En gij geleuft dè? Men zou blij moeten zijn, dat eindelijk de veedruk afneemt, maar dat lees ik niet.

De Visie Vitaal Landelijk gebied wordt het richtsnoer voor het Omgevingsplan, vroeger het bestemmingsplan. Daarin worden de rechten vergeven. En in de laatste decennia zijn vele rechten vergeven, die we nu als samenleving terug mogen kopen i.v.v. een uitkoopregeling. Deze manier van werken kost heel veel geld, dat de belastingbetaler moet ophoesten.

2026 Wordt het ravijnjaar genoemd, het jaar waarin op de nationale bijdrage aan de portemonnee van de gemeente sterk wordt beknipt. In Den Haag komt men geld tekort. Vind je het gek? Rechten via vergunningen weggeven en naderhand terugkopen. We zitten nu in de positie dat ruim veertig jaar de biologische wetmatigheden – we verliezen elk jaar de helft van de ingevoerde stik-

stof (veevoer en kunstmest) in onze omgeving – gevolgd worden door de juridische werkelijkheid. Op het gebied van stikstof zit de zaak op slot, de doelen van de Kader-richtlijn Water (2027) halen we niet en op het gebied van bestrijdingsmiddelen dient zich het volgende dossier aan. En nog ziet men ontwikkelmogelijkheden voor deze intensieve landbouw. En gij geleuft dè?

Geert Verstegen, Voorzitter

In deze uitgave staan artikelen over de relatie tussen stikstof en voedselproductie, over de activiteiten van Natuurmonumenten om de bossen in Mill en Langenboom vitaal te houden, over de plekken waar de bomen staan die we in het kader van ons 40-jarig jubileum geplant hebben en 2 artikelen over de overgang van 'gangbare' naar biologische landbouw. Ook hebben we, met instemming van de gemeente, een artikel geplaatst over haar visie op het Vitaal Landelijk Gebied. Daarnaast een oproep om samen groene en gezonde ideeën te realiseren en een In Memoriam van onze oud-redacteur Wygard Braspenning.

Veel leesplezier!, De redactie

Van gangbare veehouderij naar Biologische veehouderij 'Transitie is een doorlopend leerproces'

De natuur- en stikstofcrisis, maar ook de klimaat- en de watercrisis laten zien dat er op korte termijn ingrijpende keuzes moeten worden gemaakt. Lastig, maar ook duidelijk. Ook voor de Nederlandse landbouw is een omslag wenselijk en noodzakelijk. Biologisch veehouder Geert Takken uit Oeffelt laat zien dat die omslag haalbaar is.

Geert Takken (40), woont samen met partner Tamara en drie kinderen op de boerderij in Oeffelt. Tamara werkt in de gezondheidszorg. "Als ik zeg dat 'we' een biologische boerderij hebben, dan bedoel ik met 'we' ook onze omgeving en de grondeigenaren met wie we samenwerken", benadrukt Geert. "Samen zijn we de transitie aangegaan".

Voor Geert kwam 5 jaar geleden het omslagpunt om van gangbare veehouderij om te schakelen naar biologische veehouderij. "Het speelde al langer in mijn hoofd, maar ik kwam op het punt waarbij ik me afvroeg wil ik nou echt biologisch gaan boeren of wil ik het niet echt? Samen met mijn ouders zit ik in een maatschap en we waren op dat moment bezig met de bouw van een nieuwe stal. Wij waren gangbaar boer, maar ik voelde me meer en meer opgejaagd, als ik het zo zou moeten zeggen. Het voelde niet goed. Toen hebben we samen de beslissing genomen om het roer om te gooien. Mijn pa deed een stapje terug en gaf mij veel ruimte om te anticiperen en te onderzoeken". En daarmee kwamen ook 'dompers', zoals Geert het noemt. Want een biologisch veehouder moet eerst zijn grond omschakelen, vóórdat begonnen kan worden met de omschakeling van de dieren. Skal (de toezichthouder op biologische productie) hanteert een tijdschema. Het duurt 3 jaar voordat de grond voor Skal biologisch is. Echter na 1 jaar mag het voer voor eigen gebruik aan de eigen dieren gevoerd worden. Dus na 1 jaar kunnen de dieren aangemeld worden voor omschakeling. De dieren omschakelen duurt 6 maanden. Het komt er dan op neer dat anderhalf jaar na de startdatum van de grond-omschakeling de eerste melk geleverd kan worden. "Ik produceerde dus wel erkend bio melk, maar de natuur vond dat de gronden nog niet in balans waren", verduidelijkt Geert.

De grond heeft dus enkele jaren nodig om opnieuw in balans te komen. "Ik was net aan de omschakeling begonnen toen er twee kurkdroge jaren volgden. Dat was funest voor de grasproductie. Noem het maar een uitdaging. Zo leerde ik hoe ik met de grond om moest gaan en de natuur kreeg na die magere jaren de kans opnieuw in balans te komen en de productie op gang te brengen".

Samenwerken is noodzakelijk

"Met andere biologische veehouders heb ik tijdens de omschakeling veel contact, zoals met Erik Lamers uit Vortum-Mullem en met Giel Reintjes uit Ottersum, die me in de beginfase veel geholpen heeft. De biologische wereld is nog klein, ook het netwerk is relatief klein, maar de bereidwilligheid van vakgenoten om te helpen en mee te denken is hartverwarmend. Ook de voerleverancier en andere adviseurs – die de details kennen – zijn heel belangrijk".

Een goede samenwerking met andere partijen, zoals met de gemeente, met grondbeheerders als Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en bijvoorbeeld Marius Grutters, is ook essentieel, vindt Geert. "Dit voelt zeker niet als dwangmatig, we moeten het toch samen doen".

Van Holstein naar Fleckvieh

Onderdeel van de transitie is de omschakeling van koeien van het Holstein ras naar het Fleckvieh ras. Fleckvieh heeft een heel goede spierconditie, komt van origine uit de bergstreken met kruidenrijk grasland en minder bemesting. "Dus die koeien hebben een ander darmsysteem", zegt Geert. "Onder

ideale omstandigheden zijn Holsteiners goed in veel melk geven, waarin zo veel mogelijk gestuurd moet worden naar optimalisatie. Fleckvieh is veel evenwichtiger, wordt dubbel zo oud en past veel beter in ons biologische systeem."

Het vlees en de melk (hoger percentage A2 melk) van Fleckvieh wordt hoger gewaardeerd dan van Holstein. Het jongvee op de boerderij wordt niet onthoofd.

Nu heeft Geert 60 koeien, die elk zo'n 6.000 liter melk per jaar geven. De koeien hebben een uitloop of weidegang zodat ze hun natuurlijke gedrag kunnen uiten, terwijl dat enkele jaren geleden nog 90 koeien waren (op 30 ha grond; de koeien kwamen nooit buiten). De melk ging naar coöperatie DOC. "Zo'n beetje het tegenovergestelde van biologisch", legt Geert uit. Op dit moment is Arla, een fabriek met veel biopotentie, de organisatie die de melk ophaalt. "Arla heeft me enorm gestimuleerd door vast te leggen dat ik ook de eerste tijd, tijdens de omschakeling van de koeien, melk kon leveren tegen biologische melkprijzen, terwijl de melk in feite nog niet Skal-gecertificeerde biomelk was".

Nu breekt ook een periode aan dat de vee-stapel uitgebreid kan worden.

"Groei tot 90 koeien is reëel", zegt Geert.

"De omgeving geeft dat ook aan. Ook de aanschaf van melkrobots staat gepland. Verder ben ik me aan het oriënteren op activiteiten die onze biologische boerderij verbreden".

Samen naar verandering

Geert over het begin van de transitie: "Verandering komt door vertwijfeling en inspiratie. Beide hebben bij mij een rol gespeeld. Ik verloor de trots van het boer zijn, het plezier in het boeren. Het op een topniveau veehouder zijn, dat super-resultaatgericht denken, zo'n boer ben ik niet".

"Daarom zei ik ook met knikkende knieën tegen mijn ouders, tijdens de bouw van de nieuwe stal: Ik wil een tijdelijke bouwstop. Dit om de tijd te nemen om de gedachten te ordenen. Wat wilden we echt? De stal is afgebouwd, maar nu met de gedachten om extra rekening te houden met het biologische aspect en niet het gangbare. Zo hebben de dieren nu bijvoorbeeld erg veel ruimte".

"Ik wilde niet richting 180 koeien plus jongvee – wat eerst de bedoeling was – , niet groei, groei, groei. Mijn pa had begrijpelijkwijs zo zijn bedenkingen, maar hij gaf me wel de ruimte om mijn plan uit te werken. Ik wilde echt de ecologische kant op, ook al kun je dat zien als een nichemarkt. En ik wilde doorzetten, op de eerste plaats omdat ik volledig achter biologisch sta en op de tweede plaats omdat het naar mijn mening voor een regulier familie-boerenbedrijfje vrijwel onmogelijk is in de toekomst te overleven".

Daar komt bij dat Geert de nu gangbare reguliere landbouw in wezen saai vindt: "Dit jaar een paar koeien er bij, volgend jaar verder met het verhogen van de productie. Dat is niet uitdagend. De biologische manier van boeren is veel uitdagender, veel interessanter, veel breder in de bedrijfsvoering. Het speelveld is veel leuker, met een veel creatievere gedachtegang. Maar daarmee wil ik niet zeggen dat ik geen respect heb voor gangbare boeren, zeker wel, en van hun kant ervaar ik ook waardering".

Grond is de basis

Geert boert op grond bij De Vilt en in het Maasheggengebied. Samen 73 ha. Hij is bezig om te bekijken hoe hij de natuur extra kan versterken, samen met natuurbeherende organisaties. “Ik ben boer, maar de omgeving geeft aan hoe op deze locatie geboerd wordt. Daar sta ik voor open”. Ook de teelt van veevoer vindt op biologische wijze plaats.

De betekende niet dat de overgang van regulier naar biologisch van een leien dakje ging. “Er waren ook pijnlijke momenten, zeker in het begin, als de inkomsten achterblijven en de boterham dunner wordt”.

De eerste tijd was alle grond weiland, met verschillende soorten gras. Na enkele jaren durfde Geert het aan om biologisch mais te telen, samen met mengteelt van bijvoorbeeld grasklaver en triticale (gezaaid met erwten), een graangewas dat voornamelijk wordt gebruikt voor veevoer en het stro wordt eventueel als bemesting teruggegeven aan de bodem.

Bekendheid is belangrijk

Op de vraag of hij spijt heeft van de transitie van gangbare veeboer naar biologische veeboer, zegt hij resoluut en met overtuiging: “Nee, absoluut niet”. “We willen en moeten wel aan de weg timmeren als biologische boeren. Ook naar buiten toe. Daarom wilden we met het Land van Cuijkse ‘Bio in de Buurt’ – een organisatie voor biologisch ondernemers – dit jaar meedoen met de Nederlandse kampioenschappen heggenvlechten in Beugen. Maar we waren helaas net te laat met inschrijven”. Volgend jaar doen we zeker mee.

Verandering komt door vertwijfeling en inspiratie, gecombineerd met een flinke portie moed.

Bij biologisch boeren is de omgeving het uitgangspunt, met alleen een rekenmachientje kom je er niet.

Onze bomen

Als u de komende tijd en stukje wilt fietsen of wandelen en u weet niet waarheen: we hebben bij dezen wat suggesties.

Bij het 40-jarig jubileum hebben we bomen geplant in het Land van Cuijk. De ambitie om dat in iedere woonkern te doen hebben we niet gehaald. Maar er staan er 17 verspreid door het Land van Cuijk. Bij alle staat een plaquette met vermelding van het type boom (haagbeuk) en de reden van planting. Het plan is er om nog een fietsroute te maken, maar dat lukt nog niet voor de zomer. Voor wie toch een kijkje wil nemen staan ze hieronder opgenoemd.

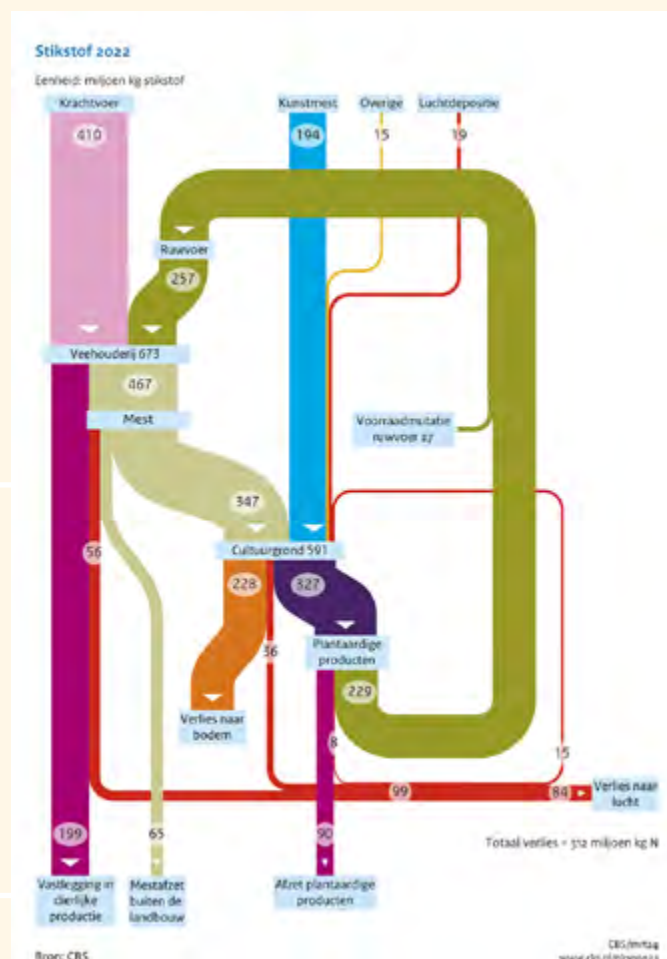
Cuijk	Prof. Van den Brinkstraat-Beersebaan. Nabij WADI. Zijde Prof. van den Brinkstraat, pal bij het picknickset.
Escharen	Grasveld Graafsedijk-Veldweg.
Gassel	De Deel. Op Speelveldje, rechtsachter.
Grave	Catharinahof-plein Nettorama (Wadi).
Holthees	Horstenweg. ‘Het Ommetje’.
Landhorst	Speelveldje aan de Dotterbloem-Wolfsklauwstraat, naast zandbak.
Langenboom	Locatieplan d’n Bens.
Ledeacker	Parklandschap aan Kerkveld-Dorpsstraat. Bereikbaar vanaf Kerkveld door poort.
Mill	Domeinenstraat tegenover huisnr.23. Poortje in (25m.) naar beweegtuin tegenover speelwerktuigen.
Oploo	Avonturenpark ‘De Graancirkel’. Bereikbaar vanaf provinciale weg N 272 Boxmeer-Elzendorp ter hoogte van Oploo. Achter het gebouw.
Rijkevoort	Op grasveld aan de Beekdal Hoge akker.
Sint Anthonis	Parklandschap ‘De Laan’. Sieberspedje.
Sint Hubert	Speelveldje Kruisboogstraat-Klaroenstraat. Zijde Klaroenstraat in grasveldje.
Stevensbeek	Speelveldje Stevensbeekseweg-Ceresstraat. Nabij bankje.
Velp	Beukenlaan. Grasveld/plantsoen pal/schuin tegenover ingang basisschool St. Jozef nabij camperplaats.
Wanroij	Lindenpark. Achter bankje.
Wilbertoord	Speelveldje aan de Bosmier, zijde Wezel in grasveldje.

De relatie tussen stikstof en voedselproductie

De relatie tussen ons voedsel en stikstof wordt duidelijk wanneer we het productieproces van een gemiddeld ontbijt met brood, zuivel, vlees en fruit bekijken. Elke stap in de productieketen brengt stikstof met zich mee. Bij de teelt van granen speelt bemesting een centrale rol. Dit veroorzaakt CO_2 -uitstoot en zorgt ervoor dat stikstof in de bodem terecht komt. In de zuivelproductie dragen koeien bij aan ongeveer 27 procent van de totale stikstofuitstoot. De vrijgekomen ammoniak verzuurt de bodem en verontreinigt de lucht. Bij de productie van vlees komen methaan en lachgas vrij. Deze stoffen beïnvloeden het klimaat en de biodiversiteit. Daarbij komt nog dat ontbossing in landen zoals Brazilië en Argentinië, om ruimte te maken voor veevoerproductie, indirect bijdraagt aan het stikstofprobleem.

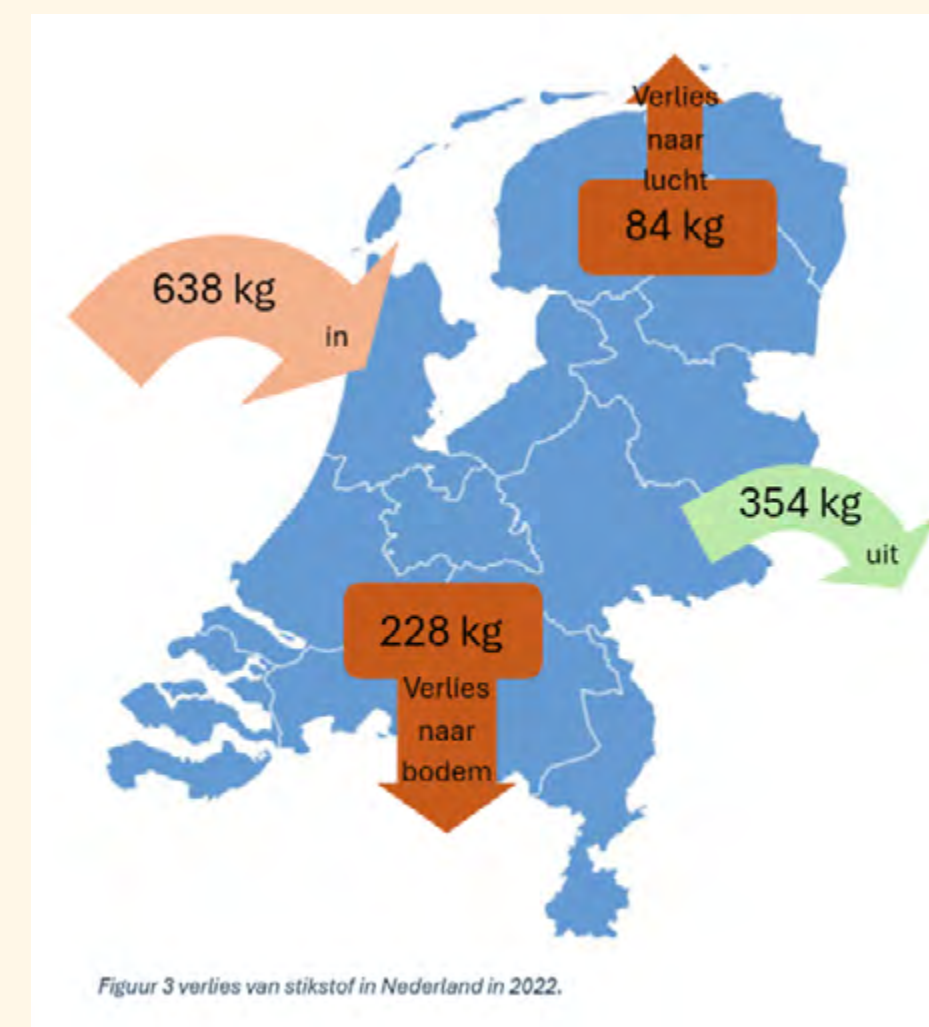
Nederland behoort tot de grootste stikstofuitstoters van Europa. Waar het Europese gemiddelde per hectare 11,2 kilo bedraagt, komt Nederland op ongeveer 46 kilo per hectare uit. De landbouw is de voornaamste bron van deze uitstoot en levert bijna 40 procent van het totaal. Verkeer, industrie en import spelen eveneens een rol. Stikstofdepositie zorgt ervoor dat de bodem verzuurt, waardoor bijzondere planten en dieren moeilijk kunnen overleven en de natuurlijke balans verstoord raakt.

Daarnaast lijdt het ondiepe grondwater onder de verzuring, wat gevolgen heeft voor de volksgezondheid en de beschikbaarheid van essentiële mineralen. Stikstof komt Nederland op diverse manieren binnen. Veevoer wordt geïmporteerd, bijvoorbeeld soja uit Zuid-Amerika en granen uit andere Europese landen. Gasvormige emissies dragen ook bij: ammoniak ontsnapt bij het opslaan en verspreiden van mest en bij verbranding komt stikstofoxide vrij. Hoewel stikstof in zijn zuivere vorm onschadelijk is, reageert het snel met andere stoffen. Dit kan leiden tot vervuilde lucht en water, wat het risico op ademhalingsklachten en andere gezondheidsproblemen vergroot. De stikstofproblematiek is nauw verbonden met klimaatverandering. Stikstof is zelf geen broeikasgas, maar reactieve stikstofverbindingen kunnen leiden tot de vorming van sterkere broeikassgasen. Lachgas werkt tot 300 keer sterker dan CO_2 . Maatregelen als het verkleinen van de veestapel en het verlagen van de maximumsnelheid dragen bij aan een lagere uitstoot van beide stoffen.

Een praktisch voorbeeld maakt de situatie helder. Boer Piet heeft 100 melkkoeien op 20 hectare land. Het beschikbare gras voldoet niet aan de dagelijkse behoefte van de dieren, waardoor extra voer nodig is. Dit leidt tot een overschot aan mest met een stikstofgehalte dat ver boven de Europese norm van 170 kilo per hectare ligt. Het overschot veroorzaakt hoge kosten voor het afvoeren van de mest en speelt een rol in de bredere mestcrisis die Nederland treft. Hoewel er op dit moment een uitzondering geldt, zal vanaf 2026 de

Europese norm strikt worden nageleefd. Dit legt extra druk op de sector om duurzame oplossingen te vinden. Kortom, de stikstofproblematiek in Nederland is het resultaat van een complex samenspel van voedselproductie, milieubelasting en klimaatverandering.

De gevolgen raken zowel de natuur als de gezondheid van de mens en vragen om snelle en duurzame maatregelen.

Pionier in transitie: de Cinquant

Al in 1987 was er een voorloper in de transitie van landbouw naar duurzame alternatieven/verbreding in ons Land van Cuijk! Lees het verhaal van initiatiefnemers Paul en Carien van der Groes, over successen, struggels en meer.

Dit artikel is op 25 februari 2025 verschenen bij de Federatie Landbouw en Zorg. Wij hebben toestemming om het artikel te herplaatsen.

Zorgboer van het eerste uur aan het woord: 'Mensen werden gewoon bij mij gedropt'

De Federatie Landbouw en Zorg bestaat dit jaar 15 jaar. Een reden om terug te blikken. Al voor de Federatie er was, waren er zorgboeren. Een van de eerste is Paul van de Groes van de Cinquant. Met hem kijken we terug naar het allereerste begin, in 1987.

Op het afgesproken tijdstip voor het telefonisch interview is het vrijdagmiddag en schijnt de zon. "Oh ja", zegt Paul van de Groes (69), samen met zijn vrouw Carien de oprichter van De Cinquant in Haps. "Ik was net buiten met de jongens bezig. Met het mooie weer kan ik ze makkelijker motiveren." We maken een nieuwe afspraak, en gelukkig is het dan bewolkt.

Later blijkt dit Paul ten voeten uit. Hij werkt met de seizoenen, met dieren en mensen, en vooral met zijn gevoel. Die richtingwijzer is al zijn hele leven bepalend. Voor hem is het houden van biologische varkens, akkerbouw en tuinbouw, zorg en natuurbeheer allemaal hetzelfde. "Het gaat allemaal om het geven van zorg." 'Go with the flow' lijkt voor hem een passende levensspreuk. Alleen is Paul soms de 'flow' een beetje vooruit of moest hij zelfs tegen de stroom in zwemmen.

We blikken terug naar de begintijd van de boerderij in 1978. "Ik had destijds met veel moeite het gemengde bedrijf met varkens, koeien en akkerbouw van mijn ouders overgenomen. Ik zat tot mijn nek in de schulden na het uitkopen van vier broers en zussen, maar kon wel mijn droom gaan waarmaken: de rundveestapel met eigen fokkerij uitbreiden tot een volwaardig biologisch rundveebedrijf. Omdat de voorlichter zei dat ik niet biologisch moest gaan boeren heb ik dat eerst niet gedaan.

Helaas liep het anders met de rundveestapel. De buurman gebruikte gif op het land, wat in de sloot kwam en waardoor de koeien stopten met melk geven en niet meer drachtig werden. Buurmans verzekering weigerde te betalen, uit gebrek aan bewijs. Weg was de veestapel, zonder vergoeding. De EU had wél een subsidieregeling voor varkens, en dus bouwde Paul een fokzeugenstal voor 120 dieren. En dit keer wel biologisch.

In 1987 wist een vriend, die maatschappelijk werker was, Paul te vinden voor dagbesteding voor een aantal jongens tussen de zestien en twintig. De vriend was betrokken bij drie gezinshuizen

en een boerderij waar ook jongens woonden, een soort zorgboerderij dus. "Zo ging het heel vroeger vaak. Jongens die niet goed mee konden komen werden te werk gesteld op een boerderij. Ik ontdekte dat ik er veel plezier in had samen met de jongens natuurbeheer te doen. Bomen zagen, hout sjouwen, me niet laten uitdagen door de jongens maar hen hun energie wel kwijt laten raken, heerlijk. Dan vonden ze me sloom met het hout op de schouders en renden me voorbij. Tot ze na een kwartier op apegapen lagen, daarna waren de rollen omgedraaid."

Zorggeld was er nog niet, en dat kwam ook niet in Paul's hoofd op. De instellingen beurden het geld, Paul verleende de zorg. "Tot in 1992 de schulden me boven het hoofd groeiden vanwege slechte biggenprijzen. De bank wilde dat ik ging uitbreiden. Mijn vrouw zei: 'Daar word je niet blij van: nog langer in de stal. Ga doen waar je plezier aan hebt: meer met jongens doen.' Dat leek mij ook ergens wel een goed idee, maar er was nog geen infrastructuur voor. En niemand dacht mee. De landbouwvoorlichter niet, de bank niet. Iedereen liet me vallen. Alleen de bankdirecteur van de Rabobank zelf wilde wel iets. Ook kwam ik via een kennis van hem in contact met een directeur van een zorginstelling. Samen zijn we gaan onderzoeken of ik betaalde zorg op de boerderij konden verlenen en later richtten we een stichting op."

Ook met deze kopstukken erbij was het echter nog geen geplaveid pad. "Na veel praten waren instellingen soms bereid cliënten te brengen. Dat klinkt leuk, maar

in de praktijk was het niet goed geregeld. Dan kwam er een busje voorgereden, werden er mensen uit gezet en weg was het busje. Ze werden letterlijk bij mij gedropt, zonder ook maar de minste achtergrondinformatie. Later bleek zelfs één van hen Hepatitis B te hebben." Paul zegt echter nooit nee, dus hij vond zijn weg. Hij probeerde verzekeringen te regelen, maar dat lukte niet. Door het enthousiasme van hulpboeren en hun ouders aangemoedigd, nam hij het risico maar zelf en ging door. "Ik stond de hele dag op aan. Ik hield alles in de gaten." Hij had er gelukkig ook veel plezier in en zag kansen. Er kwamen geiten om te melken met de deelnemers en ook weer koeien. "Daar ben ik toch zo gelukkig mee. Uit onze eigen Greta lijn MRIJ is er voor het ongeluk met het gif ooit een koe verkocht aan een oom, die met haar verder fokte. Hij deed de boel in 1996 weg, waarna ik Greta 146 kon overnemen. Zij heeft inmiddels weer 32 nakomelingen, die ik Greetjes noem."

Ook kwam er een boerderijwinkel. "Het lukte er genoeg klanten voor te vinden en het bleek een mooie aanvulling op het bedrijf. Daarnaast kwam er een camping bij. Dit ontstond ook weer vanzelf: ouders van

een deelnemer wilden hun caravan bij ons zetten. Dat mocht niet van de gemeente, dus ben ik een vergunning voor een boerderijcamping gaan aanvragen. Die kreeg ik en het werd een succes." Het succes werkte aanstekelijk en in 1995 kwam de EO een documentaire maken over het fenomeen zorgboerderij. Een gedeputeerde van de provincie zag het, en nodigde vervolgens alle zorginstellingen uit Brabant uit om de documentaire te komen bekijken. Zo kwam ook Franca Swinkels op het idee met zorg te starten. (Redactionele noot: hierover in een volgende nieuwsbrief meer. De documentaire komt naar verwachting volgend jaar vrij om te bekijken, de link zullen we dan ook delen).

De provincie noemde De Cinquant een voorbeeldbedrijf, en steeds meer instellingen durfden een doorverwijzing aan. "Zelfs de verslavingszorg. Inmiddels hebben we alle doelgroepen op de zorgboerderij. Voor mij is een mens een mens, dus het maakt ook niet uit wat iemand 'heeft'. Het gaat er wél om dat iemand in de groep past. Daar kijken we heel zorgvuldig naar." De aanpak van Paul is heel simpel: mensen doen mee naar vermogen en dat wordt ruim gezien. "Een boerenzoon had thuis nog nooit mogen melken, alleen de staldeur opendoen. Hier melkt hij mee en dat gaat heel goed. Zijn ouders zijn er verbaasd over."

In deze positieve flow besloten Paul en Carien dat het in 1996 tijd werd een kantine te bouwen voor de deelnemers. "Onze vier kinderen zaten altijd tussen de deelnemers, die bij ons in de keuken kwamen bij iedere pauze. Met twintig man was het proppeen. De gemeente deed echter moeilijk over onze vergunningsaanvraag, dus een beetje spannend was het wel. Met subsidie van de provincie realiseerden we een hooimijt met kantine eronder. Het werd prachtig, en toen we open dag hielden kwamen er 1000 enthousiaste mensen op bezoek. Onder hen was ook de gemeente-

ambtenaar die er zo'n moeite mee had, die heb ik toen maar even aan het kersverse bestuur van de stichting overgelaten. Gelukkig kwam het goed en hoefden we het niet meer af te breken." Helaas brak in 1997 de varkenspest uit. Niet op het bedrijf van Paul, maar wel op bedrijven in de buurt. Die bedrijven werden geruimd en financieel ondersteund. Bij De Cinquant ging alles 'alleen' op slot. De camping en de boerderijwinkel moesten sluiten en deelnemers moesten door een ontsmettingsbak. Dit alles gebeurde zonder vergoeding en zonder mogelijkheid de dieren levensruimte te bieden. "Dat was echt een ramp, die je je niet voor kunt stellen. Ik kocht met mijn laatste centen voer voor de varkens, en die bleven maar groeien. Alle gangen waren op het laatst vol en hun snuiten zaten in de ventilatieroosters. Buiten lopen mocht ook niet, vanwege besmetting gevaar. Ondertussen moesten de kinderen van clubjes af en gingen we met eigen graan brood bakken, want we konden niks meer betalen. In het dorp mocht ik niet meer tanken of boodschappen doen, want onze schulden waren te hoog opgelopen. Alleen het sociaal fonds van de ZLTO hielp ons nog een beetje."

Toen het slot er in 1998 vanaf ging, wilde Paul weer doorstarten, maar de bank zag het niet zitten. "Ik had al een tijd geen verzekering meer betaald, dus wilde de bank de boel verkopen. Omdat executieverkoop ongunstig is, mocht ik zelf een poging wagen. Ik ben toen gaan praten met de Triodos bank, en die zagen wél potentie. Biologisch en zorg, dat paste hun wel." De Triodos gaf een aflossingsvrije lening, wat het bedrijf lucht gaf. Paul en Carien konden door, en samen met hun kinderen bouwden ze het bedrijf uit tot wat het nu is. Een biologisch-dynamische zorgboerderij met varkens, koeien, geiten, fruitteelt, akkerbouw,

tuinbouw (in de kas en open grond), het inmaken van fruit en groenten, een camping en natuurbeheer/houtbewerking. Voor alle volwassenen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Dochters Renee en Indy hebben een zorgopleiding en het bedrijf inmiddels overgenomen, hun broers ondersteunen waar nodig en Paul en Carien draaien op de achtergrond mee.

In de loop der jaren hebben Paul en Carien hard geknokt voor het overleven en voor het mogelijk maken van dingen die onmogelijk leken. Dat deden ze veelal zelf, maar ook in verenigingsverband. Paul was actief lid van de ZLTO en medeoprichter van de Stichting Samenwerkende Zorgboeren Zuid. Ook weer als pionier. "Toen er eenmaal een bestuur zat, ben ik gestopt." In 2017 kocht Paul een goede bomenzaag, en bouwde voor hem en Carien in zeven jaar een nieuw huis op het erf, met eigen hout, geïsoleerd met eigen stro en aangesmeerd met eigen leem. "Ik houd ervan als het simpel kan."

De toekomst zien ze met vertrouwen tegemoet, al blijven alle overbodige regels Paul storen. "Waarom kunnen we niet gewoon DOEN."

Het verhaal van intensieve veehouderij Framink

Inleiding

Het voormalige nertsen-bedrijf Framink aan de Straatkantseweg in Haps is jarenlang een strijdpunt geweest tussen de Milieuvereniging Land van Cuijk met buurtbewoners aan de ene zijde en het gemeentebestuur van de voormalige gemeente Cuijk aan de andere kant. Door het gemeentebestuur werd steeds de kant van de bontfokker gekozen totdat de landelijke overheid na jaren van discussie de stekker uit deze vorm van veehouderij trok. Men vond het niet langer verantwoord deze kleine roofdieren uitsluitend voor hun velletje te fokken. Met veel geld als schadeloosstelling werd deze bedrijfstak beëindigd. Wat de overheid naliet, was de

ruimtelijke rechten in te trekken. Men mocht dus weer opnieuw beginnen met een andere vorm van veehouderij. En dat gebeurt nu. Er dreigen 1800 schapen in een stal te komen.

Het systeem en de plek

Dat Nederland veel te veel vee heeft is inmiddels bekend, alhoewel de landelijke politiek dat als zetbaas van de vee-industrie nog niet wil inzien. De stikstofcrisis is geen gevolg van te strenge regels, wat men wil doen geloven, maar een gevolg van de enorme input van veevoer en kunstmest in onze leefomgeving. Bijna de helft van de input blijft jaarlijks achter - ook in het Land van Cuijk. Je zou denken, dat het gemeentebestuur van de gemeente Land van Cuijk elke mogelijkheid zou aangrijpen om de veedruk - en daarmee de stikstofinput - te verlagen zou aangrijpen, maar het tegendeel blijkt. Ondanks mooie woorden, die werden geuit op één van onze "veldtochten" toen wij

▲ Ligging van het bedrijf Framink in het buitengebied van Haps

Samen groene & gezonde ideeën realiseren

Heb je een idee voor een initiatief op het gebied van een groen, gezond en sociaal project? Voel je een vlammetje branden om samen met anderen iets moois te realiseren zoals een natuurtuin waarin mensen uit de wijk samenwerken. Misschien wil je wel een biologische moestuin beginnen waarin iedereen welkom is om elkaar te ontmoeten en mee te werken. Of heb je een ander verhaal waar je aan wilt werken op dit gebied dat gaat over doen, delen en beleven? Kom dan naar het Inspiratie- en ontmoetings-event op 10 mei '25 bij Wereldtuin Verdelt in Cuijk onder het motto: Samen groene & gezonde ideeën realiseren!

De initiatiefgroep Bio in onze Buurt en Wereldtuin Verdelt werken samen in de hoop jou te bereiken, om stappen te zetten op weg naar een mooiere, gezonde samenleving!

HET PROGRAMMA IN HET KORT:

• **13.30 uur** Ontvangst in 'de Wereldtuin' in Cuijk

• **14.00 uur** 'Officiële opening': 'De vlam doorgeven!' *Wie zijn er? Een korte voorstelronde! Welke mensen, van welke initiatieven zijn aanwezig?*

• **14.10 uur** Inspiratie van de oprichtster! *Gertie Copal, een van de initiatiefnemers van Wereldtuin Verdelt, spreekt uit ervaring als het gaat om het opzetten van een burgerinitiatief.*

• **14.25 uur** 'Positieve gezondheid' en het effect van deze benadering door Hans Peter Jung. *Hij is huisarts te Afferden en gelooft sterk in het benadrukken van natuurlijke beweging, een meer plantaardig dieet, sterke sociale connecties en een gevoel van doelgerichtheid/eigenwaarde. Deze eenvoudige maar krachtige levensstijlkeuzes leiden tot lagere percentages hartziekten, diabetes en andere chronische aandoeningen.*

• **14.45 uur** Lessen uit de natuur! *Christ Tielemans; een man die altijd bezig is geweest met landbouw en natuur in combinatie met gezondheid en spiritualiteit. Hij is docent is geweest op de HAS Hogeschool en studeerde religie-wetenschappen. Nu o.a. actief bij Wereldtuin Verdelt en Samentuin Boxmeer.*

• **15.05 uur** Wat is jouw vlam?! *Aanwezigen gaan in kleinere groepen uiteen. Ze krijgen een opdracht. Elke groepje spreekt af wie de 'woordvoerder' is, en die geeft dan later plenair de terugkoppeling.*

• **15.45 uur** Vlammen vermengen tot een krachtig vuur! *Terugkoppeling: wat is er uit de eerste ideeën gekomen?!*

• **16.25 uur** Hoe houden we het vuurtje brandend? *Afronden; door Wim Verhofstadt*

• **16.30-17.00 uur** (met uitloop tot 17.30u) *Netwerken, borrelhapje, nog een kijkje nemen in de tuin.*

Wil je mee doen?

Geef je dan op, inclusief beknopte info over je achtergrond, via een mail naar coordinator@verdeliet.nl

de locatie bezochten en bespraken. Er wordt gewoon een vergunning verleend. Dit doet temeer pijn omdat het op zo'n verkeerde plek is. In de Natuurvisie van de gemeente wordt gesproken over een aantal majeure verbindingen voor de natuur van het Maasheggebied naar de Peelhorst; in dit geval gaat het om een gewenst agrarisch cultuurlandschap van Sint Agatha naar de Landgoederenzone. In dergelijke visies is nooit precies aangegeven waar die komen te liggen, maar gaat het meer om een zoekgebied. De beoogde plek ligt juist ten zuiden van deze zone, terwijl pal er tegenaan het biologisch koeienbedrijf met zorgfunctie voor mensen met een beperking ligt. Daarnaast zijn er ook nog buurtbewoners. Hoe krijg je het verzonnen?

De geschiedenis

De problemen – een wens tot het bouwen van een grote nertsenhal – spelen vanaf 1997 en slepen jaren voort. Zie krantenknipselcollage. Destijds is dit alles ook in de Reconstructie-commissie uitgebreid besproken en de onwenselijkheid benadrukt. Het speelde namelijk in een zgn.

extensiveringgebied, waar op termijn de veehouderij zou moeten verdwijnen. Desondanks verleende de gemeente Cuijk steeds alle vergunningen, ondanks verzet van talloze buurtbewoners en de Milieuvereniging Land van Cuijk. Wat we hier, en vaak, zien is dat door partijen op een hoger abstractieniveau mooie woorden gebruikt worden, maar dat de vergunningen gewoon verleend worden. Dat lijkt zich voort te zetten tot vandaag de dag. Daar passen wij voor. Het verbod op de pelsdierhouderij in Nederland is uiteindelijk vervroegd ingegaan op 8 januari 2021. Dit gebeurde drie jaar eerder dan oorspronkelijk gepland vanwege de uitbraken van het coronavirus op verschillende nertsenhouders. De Nederlandse Staat reserveerde een bedrag van maximaal € 150 miljoen voor nadeelcompensatie.

De opstelling van de gemeente

Ondanks de mooie woorden verleent de gemeente Land van Cuijk een vergunning voor 1800 schapen in een hok op deze plek. Buurtbewoners zijn op dit moment met de gemeente in gesprek omdat zij zich zorgen maken over hun gezondheid. Te denken valt onder andere aan lucht- en bodemverontreiniging, geluidshinder en het overbrengen van zoonose. Een hele grote zorg: Q-koorts. Schapen, geiten en runderen vormen de belangrijkste bron van Q-koorts. Vooral als je ze intensief houdt.

En niet alleen de gemeente Land van Cuijk moet aan de bak. Ook de Provincie Brabant. Er is een preventief handhavingverzoek de deur uit en omdat Framink wel een natuurvergunning nodig heeft om met zoveel schapen uit te breiden en omdat er ook Natura 2000-gebieden van belang zijn buiten de gemeente Land van Cuijk takken mogelijke andere organisaties aan bij dit preventief handhavingverzoek.

Boswachter Bart van der Aa vecht en vertelt

Wat doet Natuurmonumenten om onze bossen in Mill en Langenboom vitaal te houden?

Natuurmonumenten is eigenaar van de Molenheide en Langenboomse bossen en beheert daarnaast nog wat bossen, natuurgebieden en natuurelementen voor de gemeente Land van Cuijk. Zoals De Kuilen, Vilheide en de Spoordijk. De visie van Natuurmonumenten is om een zo natuurlijk, divers, inheems en klimaatbestendig bos en natuur te krijgen waar op den duur de natuur het grotendeels zelfs kan en mag doen. Momenteel staan we aan de vooravond van het actualiseren van de visie voor de natuurgebieden in en rondom Mill. Deze schrijven we namelijk voor 18 jaar en geeft richting aan het beheer dat we jaarlijks uitvoeren. Tevens evalueren we elke 6 jaar ons beheer en de ontwikkelingen. Een daarvan is de vitaliteit van de bossen. En het gaat niet zo

goed met de natuur en kent steeds meer drukfactoren. Te weten extreme weersomstandigheden zoals jarenlange droogte en vorig jaar een extreem nat jaar. Maar ook stikstof.

De natuur is weerbarstig maar laat ons ook zien wanneer het teveel wordt en bomen zichzelf niet kunnen weren tegen alle invloeden van buitenaf. Het aandeel dood hout is de afgelopen jaren flink toegenomen. Op zich mooi want ook wij als beheerder zorgen ervoor dat er dode bomen aanwezig zijn want dood doet leven. Het brengt een grote mate van biodiversiteit met zich mee. Biedt broed- en nestgelegenheden en voedsel voor holenbroeders zoals spechten, boomklevers, bosuil, boommarter, etc. En het vormt ook weer voedingsstoffen voor de bomen wanneer dode bomen verteren op de bodem. Maar momenteel sterven er wel heel veel bomen die ten onder gaan aan de drukfactoren. Door de droogte en extreem hoge neerslag en grondwaterstand, zijn fijnspar, grove den, douglas en lariks de soorten die het moeten ontgelden. Doordat ze zwak zijn omdat hun standplaatsfactoren in snel tempo veranderen, kunnen ze zich niet weren tegen allerlei ziekten en plaaginsecten. De bekendste is de letterzetter. Een klein kevertje dat in de bast van voornamelijk fijnspar gangen vreet en daardoor de aanvoer van voedingsstoffen doorbreekt. Hierdoor sterft de boom. Dit vindt momenteel op grote schaal plaats in heel Europa. Om de bossen weerbaarder te maken is een grote diversiteit aan boomsoorten wenselijk zodat ziekten en plaagsoorten niet massaal een bos kunnen 'opeten'. Natuurmonumenten werkt

al lang met dit principe en hierdoor neemt het dood hout wel toe wat mooi is. Maar niet massaal. Met uitzondering in de voormalige productiebossen waar een monotone opstand van bomen aanwezig is en dus kwetsbaar is. Door jaarlijks in onze bossen te werken, ruimte maken voor andere soorten door bomen eruit te halen, en het aanplanten van nieuwe boomsoorten, maken we het bos diverser en weerbaarder. Een bepaalde mate van dood hout is voor biodiversiteit dus goed, maar te massaal in een korte tijd niet. Natuurmonumenten probeert langs (openbare) wegen en paden de dode bomen weg te halen zodat er een veilige situatie is voor onze bezoekers en het verkeer. Maar daar waar dode bomen van meerwaarde zijn voor de natuur, laten we ze staan of liggen.

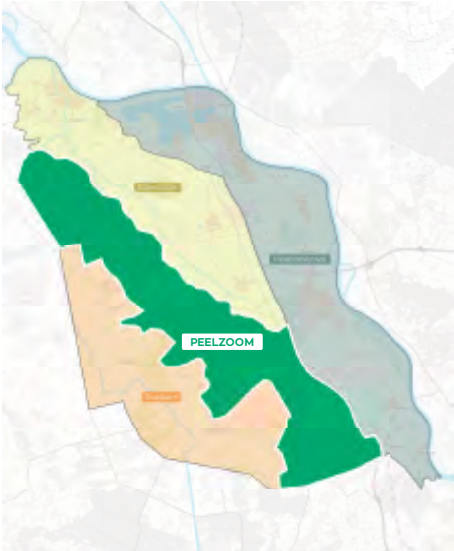

Als gemeente Land van Cuijk hebben we heel veel landelijk gebied. Qua oppervlakte zijn we zelfs de grootste gemeente van Noord-Brabant. We hebben prachtige natuurgebieden en cultuurlandschappen, zoals UNESCO-gebied de Maasheggen, de Raamvallei en het peellandschap. We hebben grote en kleine, vaak innovatieve, boeren, hechte gemeenschappen, betrokken inwoners en natuurverenigingen. We hebben veel moois en er gebeurt veel moois en daar zijn we trots op.

Ons landelijk gebied kent ook veel uitdagingen. Er zijn grote ontwikkelingen op het gebied van landbouw, bescherming van de bodem en het beheer van water. Het Rijk en de provincie bepalen de grote lijnen. Maar daar waar we kunnen, maken we het verschil. We gaan samen met inwoners, ondernemers en organisaties voor het meest vitale landelijke gebied.

Een krachtig geheel met vier deelgebieden

In het onderzoek naar de beste aanpak voor een vitaal landelijk gebied, kwam een verdeling in vier deelgebieden uit de bus: De Maasoeverwal, de Raamvallei, De Peelzoom en de Peelkern. Elk met een eigen karakter, sterke kanten en uitdagingen. Regelmatig delen we hier nieuws over werken aan een vitaal landelijk gebied en zoomen we in op van de vier deelgebieden. In deze editie: De Peelzoom.

De Peelzoom

De Peelzoom heeft een rijke geschiedenis en is het meest gevarieerde gebied van de vier deelgebieden. Het is een lappendeken van oude bouwlanden met de dorpen, oudere en jongere ontginningen en natuurgebieden. De beekdalen kronkelen hier doorheen. We hebben hier hoge en laaggelegen en natte en droge gronden.

Daarom is de agrarische ontwikkeling ook heel gevarieerd. Hier vind je zowel kleine, traditionele boerderijen als innovatieve bedrijven die werken aan duurzame landbouw. In de conceptvisie voor het landelijk gebied, is hier ruimte voor zowel akkerbouw, tuinbouw, boomteelt als grondgebonden (melk)veehouderij.

Ook voor de natuur is de Peelzoom belangrijk. We hebben hier meerdere grotere natuur- en bosgebieden. En er is ruimte voor meer natuur. Er liggen meerdere ecologische verbindingszones en groene verbindingen. Juist in deze gebieden zetten we in op het vergroten van natuur.

Wist je dat...

...midden in de Peelzoom, rondom Sint Anthonis 90 hectare nieuwe natuur wordt ontwikkeld? Dat dit net zo groot is als 128 voetbalvelden?

Een prachtig voorbeeld hiervan is de nieuw aangelegde meander in de Oploosche Molenbeek. Door takken en boomstammen in de beek te plaatsen, ontstaan er zones met snelle en langzame stroming, ideaal voor diverse (water)dieren. Bovendien is er een poel achter de meander aangelegd, zodat er nog meer ruimte is voor biodiversiteit.

‘Verbinden in plaats van polariseren’

In gesprek met wethouders Mark Janssen en Antoinette Maas

Wethouder Mark Janssen (Landbouw) en Antoinette Maas (Natuur) werken samen aan een vitaal landelijk gebied. Zij bundelen hun krachten vanuit de overtuiging dat je veel meer bereikt door naast, dan tegenover elkaar te staan. Dat heeft intussen al aardig wat opgeleverd.

Kort geleden ging het college akkoord met de 80% conceptversie van de visie ‘Vitaal landelijk gebied’ en het perspectief Landbouw. Belangrijke documenten voor de richting waarin we met ons landelijk gebied op willen.

Mark Janssen: “Voor de het perspectief Landbouw en de visie ‘Vitaal landelijk gebied’, hebben we goed geluisterd naar bewoners, ondernemers en partners van het landelijk gebied. Door alle gesprekken hebben we goed in beeld gekregen wat er nodig is. En vooral ook ontdekt hoeveel kracht en kennis er in het gebied zit. Nu zijn we concreet bezig hoe we het verschil kunnen maken. Daar waar kan, zijn we al aan de slag gegaan. Voor heel veel andere zaken is een uitvoeringsplan in de maak.”

Geurbeleid: gezonde leefomgeving en ruimte voor ontwikkeling
Antoinette Maas: “Zo hebben we een nieuw geurbeleid waarbij een gezonde leefomgeving voorop staat. Waarbij we ook ruimte voor ontwikkeling niet uit het oog hebben verloren. Om duurzamer te kunnen worden, hebben boeren ruimte nodig. En ruimte voor woningbouw is in deze tijd van woningtekort natuurlijk ook heel belangrijk”.

Mark Janssen: “Op dit moment hebben we zo’n 50 situaties met geuroverlast. Daar komt een maatregelenpakket voor. De oplossing zit in grote lijnen in een van de 4 opties: de boer stopt, verplaatsing van het bedrijf, technische innovatie vermindert het probleem, of we helpen de burger die overlast heeft, verhuizen.

Antoinette Maas: ‘Het wordt echt maatwerk. Samen met ZLTO, Milieuvereniging Land van Cuijk en een aantal landelijke expert zoeken we de beste oplossingen. Daar hebben we overigens ook de provincie en het Rijk voor nodig. Voor regelgeving en ook voor financiële middelen”.

Pachtbeleid voor een werkbare balans
Ook is er inmiddels een nieuw pachtgrondbeleid van kracht voor 335 hectaren zogenaamde geliberaliseerde pachtgrond in eigendom van de gemeente.

Mark Janssen: “Hierbij stond een werkbare balans voor landbouw en natuur centraal staat. We horen van verschillende kanten dat we hiermee uniek zijn in Nederland. Ook dit beleid is samen met boeren en milieuvereniging van Land van Cuijk tot stand gekomen”.

Er zit nog veel meer in de pijplijn. Korte ketens van voedsel, samen met ‘Goei Leven Land van Cuijk’, pionieren met precisielandbouw en samenwerking met organisaties en agrarische ondernemers om de natuur te versterken.

Mark Janssen: “Dat we dingen anders doen, betekent zeker niet dat we het Land van Cuijk met z’n allen het wiel opnieuw aan het uitvinden zijn. We doen de dingen die toch al moeten, maar we doen het slimmer”.

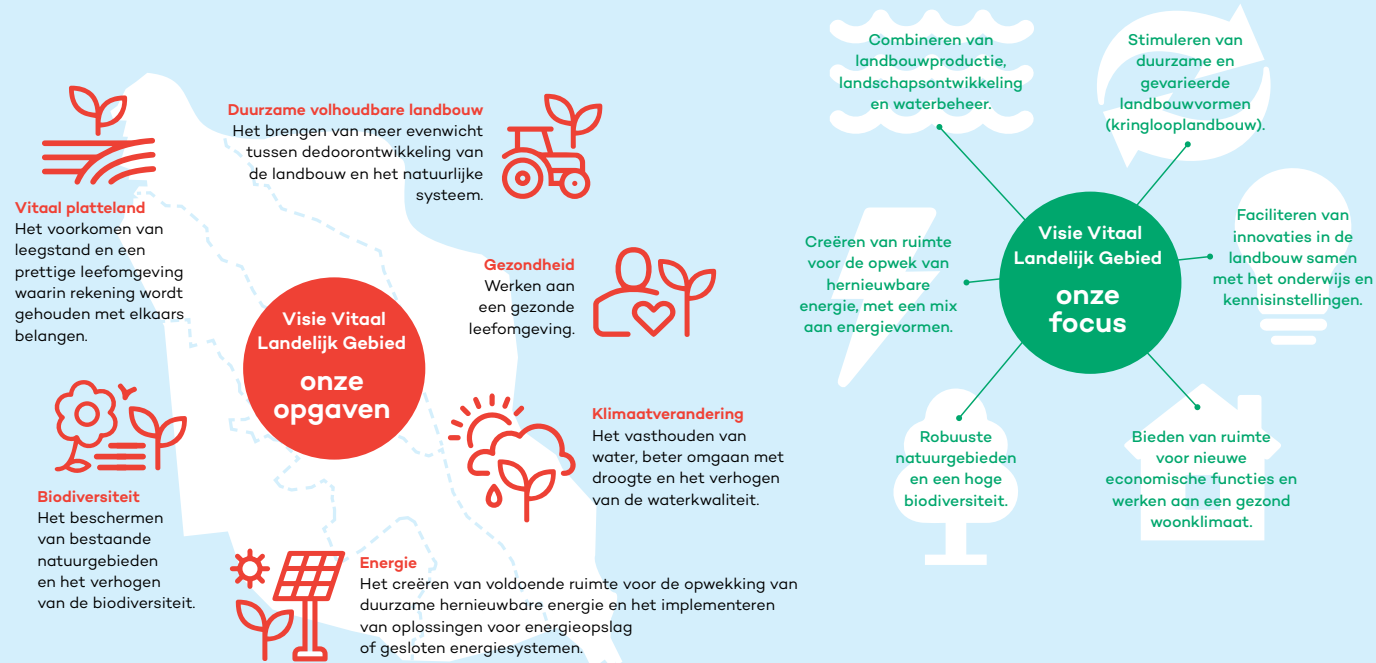
Antoinette Maas: “Juist omdat we het samen doen. Als wethouders met de op het eerste gezicht soms lastig te verenigen portefeuilles Landbouw en Natuur. En daarover zijn we heel eerlijk: dat wringt natuurlijk best wel eens. En wat heel belangrijk is, met alle partijen die betrokken zijn bij het landelijk gebied. Die daar liefde en zorg voor hebben. De resultaten van het verbinden in plaats van polariseren, spreken meer en meer voor zich”.

Hoofdpunten duurzame pachtgronduitgifte In-1-oogopslag

- Pachtprijs**
De prijs is afhankelijk van het gebruik. Pachtprijs voor biologisch gebruik is bijvoorbeeld lager dan voor niet-biologisch.
- 6 jaar Pachttermijn**
Duurzaamheidsmaatregelen
Niet 'dwingend' opleggen, maar verantwoordelijkheid bij de agrarische ondernemers
- Afstandscriteria**
De pacht gebeurt via openbare inschrijving. Hoe dichter het perceel bij het bedrijf, hoe meer punten. Minder verkeersbewegingen = minder uitstoot.
- 15% Biologische Landbouw**
15% van de geliberaliseerde pachtgronden worden biologisch verpacht (in 2030)
- Geen sierteelt**
De intensieve teelten die niet geteeld worden ten behoeve de voedselvoorziening, worden niet toegestaan op geliberaliseerde pachtgronden
- Kernrand is (kruidenrijk) grasland**
Diverse pachtpercelen liggen tegen een kernrand aan. Deze gronden zetten we in als (kruidenrijk) grasland.
- Gewasbescherming**
Verbod op glyfosaathoudende middelen als gewasbeschermingsmiddel voor geliberaliseerde pachtgrond

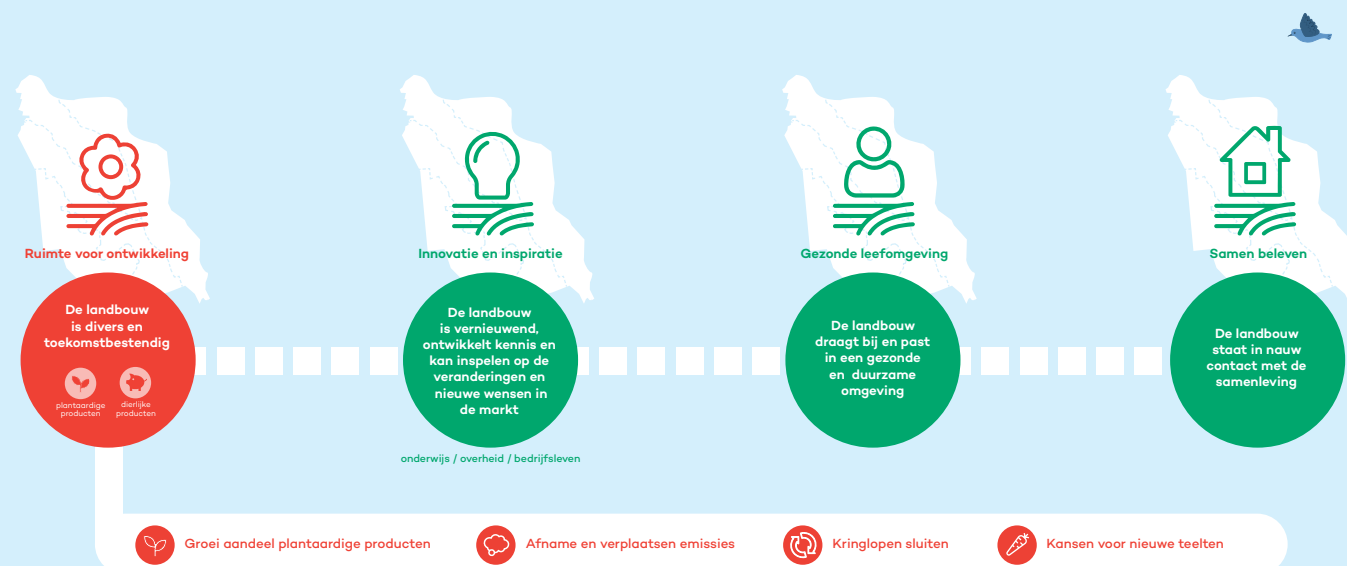

Visie Vitaal Landelijk Gebied

Meer weten over perspectief landbouw en de visie landelijk gebied?
Kijk op ons.landvancuijk.nl/visievlg & ons.landvancuijk.nl/landbouw

Perspectief landbouw Land van Cuijk Samen slim, betrokken en gezond

Samen beleven

Subsidie voor een 'Goei Leven'

De gemeente heeft 3 opeenvolgende jaren 26.000 euro toegekend aan een 'Goei Leven'. In een 'Goei Leven' werken ondernemers, organisaties, verenigingen, onderwijsinstellingen en gemeenten samen om het goeie Leven in het Land van Cuijk vast te houden en daar waar mogelijk te versterken.

Wethouder Mark Janssen: 'Samen beleven is een van de vier pijlers van de visie 'vitaal landelijk gebied'. "Goei Leven past perfect in onze visie hoe we samen het Land van Cuijk mooier, beter en gezonder maken. Daarbij maakt een 'Goei Leven' de verbinding tussen boer en burger en zet in op korte ketens".

Onder de paraplu van een 'Goei Leven' worden tal van activiteiten georganiseerd. Van het Smaakcentrum waar kinderen leren waar eten vandaan komt en te koken, het Pluk- en Oogstfeest, tot een Foodtour. Kijk maar eens op www.goeileven.nl.

Wie kom je tegen in... de Peelzoom

Juul's Groenten: jong ondernemerschap in de Peelzoom

LEDEACKER – In het hart van de Peelzoom, waar gemeenschapszin en innovatie hand in hand gaan, is een bijzonder initiatief ontstaan. Julia Cornellisen (17) runt haar eigen groentenverkooppunt, Juul's Groenten, vanuit een kleine moestuin op het familiebedrijf. Wat begon als een klein project, is uitgegroeid tot een geliefd adres voor verse groenten, salades en soepen. Julia's verhaal is er een van passie, doorzettingsvermogen en liefde voor de akkerbouw.

Van droom tot kraampje langs de weg

Julia's ondernemersverhaal begon vier jaar geleden, toen haar familie overstapte van een melkveebedrijf naar akkerbouw. Julia, die zich al jong thuis voelde 'op het land', raakte geïnspireerd tijdens een schoolreis naar Zeeland. "Ik zag daar een boer die suikermaïs teelde en dacht: dat wil ik ook proberen," vertelt ze. Wat begon met een klein strookje land en een oud moestuintje van haar oma, groeide al snel uit tot een volledig groentenverkooppunt aan de Quayweg in Ledeacker.

Met steun van haar familie bouwde Julia een kraampje en zette ze sociale mediakanalen op om haar producten onder de aandacht te brengen. "Het eerste jaar was het spannend, maar al snel kwamen klanten terug. Dat gaf me vertrouwen," zegt Julia.

De Peelzoom als inspiratiebron

De Peelzoom, bekend om de mooie natuur en een hechte gemeenschap, speelt een belangrijke rol in Julia's succes. "Het is een plek waar iedereen elkaar kent en helpt," legt Julia uit. De buurt waardeert de mogelijkheid om groenten direct van het land te kopen. Volgens een trouwe klant en buurvrouw: "Ik kom regelmatig bij Juul's Groenten voor verse producten. Julia's enthousiasme en ondernemerschap zijn bewonderenswaardig. Het is prachtig om te zien hoe zij de lokaal geteelde groenten tot leven brengt."

Naast de bewoners trekt de omgeving ook veel fietsers en toeristen aan, die genieten van de staatsbossen en de rust. "Veel mensen die langskomen, vinden het leuk om te zien waar hun groenten vandaan komen. Het geeft ze een gevoel van beleving en verbinding," aldus Julia.

Groei en toekomstplannen

Voor Julia is dit pas het begin. Ze is van plan om volgend jaar haar moestuin uit te breiden van 150 m² naar maar liefst 1590 m². "Ik wil meer gewassen aanbieden en samenwerken met lokale restaurants," vertelt ze. Ook droomt ze van een boerderijautomaat waar klanten op elk moment van de dag verse producten kunnen kopen.

Naast haar groeiende bedrijf werkt Julia hard aan haar opleiding tot vakexpert teelt en techniek. "Op school leer ik alles wat ik nodig heb: van gewasbescherming tot bedrijfseconomie. Het helpt me om Juul's Groenten steeds professioneler te maken," zegt ze. Haar toekomstplannen reiken verder: een HBO-opleiding en boerderijautomaat behoren tot haar ambities.

Wil je Juul's Groenten zelf ontdekken? Het kraampje aan de Quayweg 2 in Ledeackers opent rond mei/juni weer en is daarna zeven dagen per week geopend.

Voor actuele producten en bestellingen kun je terecht op haar sociale mediakanalen: **Facebook** (@Juul's Groenten), **Instagram** (@Juuls_groenten) en **TikTok** (@Juuls.groenten).

In memoriam Wygard Braspenning

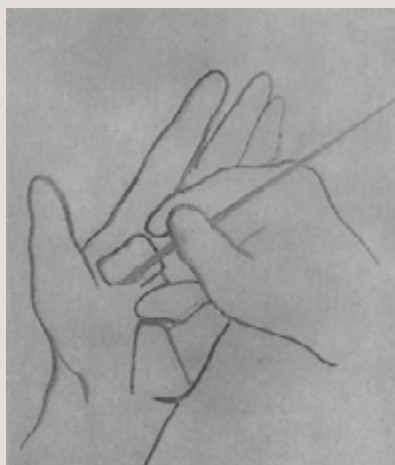
Op 2 februari overleed Wygard, net 79 jaar oud. Wyg was een onafhankelijk denker. Blijven denken, blijven vragen stellen, niets zomaar voor waar aannemen was zijn levenshouding. Het was niet voor niks dat hij een hekel had aan politiek bestuurlijke onwil.

Vele jaren heeft hij belangrijke bijdragen geleverd aan Bladgroen.

Op zijn afscheidskaartje stond een citaat van Seneca:
Je leven moet ook anderen tevredenstellen, je dood alleen jezelf.

Hij heeft ernaar geleefd!

*Letter to my love
Kees de Kort,*

Twée weten meer dan één.

Aan de leden van de milieuvereniging is gevraagd wie kennis en ervaring heeft met betrekking tot praktische oplossingen ter verbetering van het milieu en bereid is dit te delen met andere leden van de vereniging.

Mijn naam is Gert Slijpen en ik ben al jaren bezig met het zoeken en uitvoeren van oplossingen gericht op het besparen van energie. Hierdoor heb ik inmiddels veel praktische ervaring opgedaan die ik graag met anderen wil delen.

Ben jij op zoek naar mogelijkheden om thuis energie te besparen en wil je hierover van gedachten wisselen, neem dan contact met mij op. Mijn e-mailadres is:
energie@onscontact.nl

Wilt u GRATIS op de
hoogte
gehouden worden
van de laatste
regionale natuur-
en milieu
nieuwtjes?

Bezoek onze website

**www.
mlvc.nl**

JAARGANG 46 - 1

Ontwerp en druk: dotkom design, Sint Anthonis